

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ

Кафедра педагогіки та гуманітарних дисциплін

СИЛАБУС
навчальний курс «Риторика»
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»
форма навчання: денна

Кредити та кількість годин:	4 кредити ECTS 90 годин: 20 лекційних, 12 семінарських, 14 практичних та 44 самостійна робота
--------------------------------	---

Чернігів – 2023

АНОТАЦІЯ

Загальні відомості про дисципліну

Сьогодення вимагає від сучасних фахівців різних сфер діяльності, в тому числі й юридичної, не тільки сформованих фахових компетентностей, але й володіння навичками правильного й гарного спілкування з колегами, клієнтами, вміння вільно висловлювати власну думку, володіти загальною культурою мовлення, аргументовано та переконливо проводити різні види комунікативних процесів, цікаво і грамотно будувати свій виступ перед аудиторією.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – сформувані у здобувачів освіти уявлення про риторику як елемент загальної, в тому числі правової культури, вміння написати й проголосити промову, обрати певний тип мовленнєвої поведінки, стиль спілкування, застосувати сучасні технології комунікативного впливу.

Завдання навчальної дисципліни

Завдання навчальної дисципліни обумовлені її специфічним значенням у процесі підготовки фахівців-юристів та спрямовані на:

1) здобуття знань з історії та теорії професійної риторики, родів та видів риторики, законів ораторського мистецтва юриста, особливостей типів промов, мистецтва публічного виступу та культури взаємодії ратора з аудиторією;

2) виробленні навичок практичного застосування набутих знань у процесі вирішення конкретних професійних та життєвих ситуацій.

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
РН3–проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел	ЗК6–здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології
РН10–вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології	ЗК4–здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово ЗК8–здатність бути критичним і самокритичним
РН12–доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло	ЗК13–Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Форми і методи навчання, що використовуються під час педагогічного процесу

З метою формування риторської, комунікативної компетенцій курс буде викладений у *формі лекцій, семінарських та практичних занять, організації самостійної роботи* здобувачів вищої освіти, а також проведення групових та індивідуальних консультацій.

При проведенні семінарських та практичних занять використовуються як класичні, так і інтерактивні методи: діагностування (бесіда, спостереження, тестування, творчі та самостійні роботи); інформування (демонстрація, консультування, розповідь, групове навчання, підсумковий тестовий контроль); практична робота здійснюється шляхом виконання тренувальних вправ та завдань; розвитку творчої діяльності (здійснення мовних розвідок); операційних дій (проведення ділових ігор, здійснення самокритики, розв'язання проблемних та/або комунікативних ситуацій), застосування інноваційних технологій (робота в парах, кейс-метод, мозковий штурм, «займи позицію», практичні вправи).

Самостійна робота має практико-орієнтоване спрямування, передбачає задіяння творчого потенціалу здобувачів вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни

Для вивчення даного курсу здобувачам вищої освіти необхідні знання з таких дисциплін, як: «Філософія», «Логіка», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Історія української культури», «Історія держави та права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Етика юриста», «Конфліктологія» та інші.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Риторика та її роль у професійній діяльності юриста

Риторика як соціальне явище і розділ науки. Її функції в суспільстві.

Предмет, об'єкт, мета та завдання навчальної дисципліни «Риторика».

Загальна характеристика основних понять класичної риторики: «риторика», «ораторське мистецтво», «красномовство», «оратор», «логограф», «спічрайтер», «логос», «етос», «пафос», «топос» та інші.

Функції ораторського мистецтва: конструктивна, комунікативна, емотивна, вплив на інших під час спілкування, переконання аудиторії та моделювання спілкування.

Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.

Суспільна та професійна потреби в оволодінні майбутніми юристами майстерністю красномовства й правового письма.

Тема 2. Історичні етапи розвитку риторики: від давнини до сучасності. Духовний вимір ораторського мистецтва

Історичні закономірності та суспільні потреби виникнення і розвитку риторики. Основні передумови та фактори появи ораторського мистецтва в давній Греції та Римі, в країнах епохи середньовіччя, нової доби.

Джерела формування ораторського мистецтва в Київській Русі. Мовна спадщина Іоанна Великого та Григорія Сковороди. Ораторське мистецтво в Києво-Могилянській академії. Праця Ф. Прокоповича «Про риторичне мистецтво» як основний фундаментальний твір про призначення ораторського мистецтва, його особливості, роди і жанри та мистецтво мовлення. Розвиток академічного красномовства в XVIII - XIX ст. Золотослів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Грушевського та інших. Риторична криза українського красномовства та його відродження в сучасній Українській державі. Основні проблеми становлення і розвитку сучасної теорії і практики ораторського мистецтва.

Тема 3. Роди і види сучасного красномовства

Поняття про роди сучасного красномовства та їх класифікація. Характеристика академічного красномовства, його види (соціально-політичне красномовство, парламентське красномовство, академічне красномовство, лекційно-пропагандистське красномовство, військове красномовство, соціально-побутове (суспільно-побутове) красномовство, торговельне (рекламне) красномовство, церковно-богословське красномовство, дипломатичне красномовство, судове красномовство.) та їх основне призначення.

Жанри сучасної еристики. Єдність родів і видів сучасного красномовства.

Закони риторики, сутність та практичне значення: концептуальний, моделювання аудиторії, тактичний, мовленнєвий, ефективної комунікації, системно-аналітичний.

Тема 4. Публічна промова та основні вимоги до її побудови

Промова – сутність поняття.

Види промов.

Загальні вимоги до побудови промови.

Елементи, структура та етапи побудови промови: визначення теми виступу, характеристика аудиторії (складання її портрету), формулювання мети виступу, підбір аналітичного матеріалу підготовка тексту промови, візуалізація промови, підготовка запитань – відповідей, тренування публічного виступу, підготовка зовнішнього вигляду й кейсу оратора (набір матеріалу), психологічне самоналаштування, перевірка себе, самоаналіз промови, самопохвала.

Правила виголошення публічної промови.

Тема 5. Особливості судової промови: поняття, мета та призначення

Поняття судової промови. Мета мови судового оратора. Призначення судової промови. Поняття «судові дебати». Переконавання як метод оцінки доказів, результат пізнання судової справи.

Логічні основи побудови промови (закон тотожності, закон протиріччя, закон включеного третього) та основні види логічних помилок (підміна тези, недоведена основа доказу, визначення невідомого через інше невідоме, подання визначення через заперечення, коло в доказі, неврахування полісемії слова, об'єднання неспіввідносних понять, повторення доказу (тавтологія), поспішні висновки після недбалого перерахування фактів, модель («після цього», «отже», «з цієї причини»), нерозрізнення об'єктів дії).

Особливості промови державного обвинувачувача та захисної промови.

Тема 6. Судові дебати у кримінальному провадженні. Судовий спір

Судові дебати у кримінальному провадженні: суть, завдання, значення, зміст.

Учасники судових дебатів, змістовна характеристика їх промов.

Репліки в судових дебатах.

Судовий спір. Судова змагальність. Правила мовно-етичного поведіння учасників судового спору.

Тема 7. Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії

Аудиторія як суб'єкт взаємодії з ритором.

Характеристика аудиторії як суб'єкта взаємодії з ритором. Складання портрету аудиторії.

Особисті риси оратора як чинник переконливої промови.

Техніки управління увагою аудиторії.

Вміння відповідати на питання аудиторії.

Тема 8. Риторична культура юристів та риторико-комунікативна компетентність юристів

Поняття і структура культури мовлення юриста.

Специфіка риторичних умінь правників.

Характеристика риторичних умінь у правників-практиків.

Риторико-комунікативна компетентність юристів.

СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план навчальної дисципліни – це відображення структурного розподілу тем навчального курсу з врахуванням нормативного часу, відведеного на вивчення як дисципліни в цілому, так і окремих тем.

При вивченні дисципліни «Риторика» здобувач вищої освіти має ознайомитися з програмою навчальної дисципліни, її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни «Риторика» складається з восьми тем, за якими відбувається освітній процес, під час якого у майбутніх юристів формується риторично-комунікативна компетентність та риторична культура, що є складовими їх професійної компетентності.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота здобувача вищої освіти (Таблиці 1–3).

Таблиця 1 – Тематичний план навчальної дисципліни «Риторика»

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин				
		Усього	Л	СЗ	ПЗ	СР
1	Риторика та її роль у професійній діяльності юриста	10	2	2	-	6
2	Історичні етапи розвитку риторики: від давнини до сучасності. Духовний вимір ораторського мистецтва	12	2	2	-	8
3	Роди і види сучасного красномовства	10	2	1	-	8
4	Публічна промова та основні вимоги до її побудови	14	4	1	4	4
5	Особливості судової промови: поняття, мета та призначення	10	2	1	-	6
6	Судові дебати у кримінальному провадженні. Судовий спір	10	2	1	4	4
7	Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії	14	4	2	4	4
8	Риторична культура юристів та риторико-комунікативна компетентність юристів	10	2	2	2	4
	Всього за навчальним планом	90	20	12	14	44

Таблиця 2 – Теми семінарських занять

№ з/п	Назва тем семінарських занять	Кількість годин
1	Тема 1. Риторика та її роль у професійній діяльності юриста.	2
2	Тема 2. Історичні етапи розвитку риторики: від давнини до сучасності. Духовний вимір ораторського мистецтва.	2
3	Тема 3-4. Роди і види сучасного красномовства. Публічна промова та основні вимоги до її побудови.	2
4	Тема 5–6. Особливості судової промови: поняття, мета та призначення. Судові дебати у кримінальному провадженні. Судовий спір.	2
5	Тема 7. Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії.	2
6	Тема 8. Риторична культура юристів та риторико-комунікативна компетентність юристів	2
	Разом	12

Таблиця 3 – Теми практичних занять

№ з/п	Назва тем практичних занять	Кількість годин
1	Тема 4. Публічна промова та основні вимоги до її побудови.	4
2	Тема 6. Судові дебати у кримінальному провадженні. Судовий спір.	4
3	Тема 7. Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії	4
4	Тема 8. Риторична культура юристів та риторико-комунікативна компетентність юристів	2
	Разом	14

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

(методичні вказівки та поради)

Виконання завдань для самостійної роботи сприяє більш глибокому розумінню здобувачами вищої освіти значення риторичної компетентності у професійній діяльності майбутніх юристів, допомагає їм самостійно опанувати матеріал навчального курсу з риторики, спонукає їх до творчого пошуку та розкриття власних риторичних здібностей.

Самостійна робота є обов'язковим видом діяльності здобувачів вищої освіти, має комплексний характер та відповідає навчальним темам, що подані в Таблиці 4.

Таблиця 4 – Розподіл годин самостійної роботи відповідно до тематики лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Риторика та її роль у професійній діяльності юриста	6
2	Історичні етапи розвитку риторики: від давнини до сучасності. Духовний вимір ораторського мистецтва	8
3	Роди і види сучасного красномовства	8
4	Публічна промова та основні вимоги до її побудови	4
5	Особливості судової промови: поняття, мета та призначення	6
6	Судові дебати у кримінальному провадженні. Судовий спір	4
7	Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії	4
8	Риторична культура юристів та риторико-комунікативна компетентність юристів	4
	Разом	44

Форма виконання самостійного завдання обирається здобувачем освіти самостійно або за допомогою ведучого викладача. Це може бути есе, презентація, відеоролик, сценарій та презентація імпровізованого виступу тощо.

Комплексне завдання для виконання самостійної роботи надається викладачем на початку семестру під час ознайомлення з навчальним планом вивчення курсу риторики у вигляді методичних рекомендацій.

Виконане завдання щодо самостійного опанування певних тем має бути оформлено відповідним чином та подано на кафедру педагогіки та гуманітарних дисциплін в письмовому (друкованому вигляді у разі навчання в форматі офлайн) або надіслано в електронному вигляді з відповідним оформленням на електронну скриньку ведучого викладача.

Самостійна робота має бути подана до закінчення практичних завдань, що заплановані у навчальній програмі курсу (як правило подається на останньому практичному занятті).

Основні вимоги щодо оформлення самостійної роботи такі:

- формат паперу А4;
- друк книжкового формату;
- титульна сторінка (Додаток 1);
- вступ, де має бути зазначено варіант завдання для самостійної роботи;
- виконані завдання (у разі створення презентацій, відеороликів або інших інтерактивних форм виконання мають описовий характер та надсилаються викладачу на електронну скриньку);
- оформлений список використаних інформаційних джерел, що оформлюється обов'язково відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 (Додаток 2).

Орієнтовні теми, що пропонуються в методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти з курсу риторики:

1. Риторика і поетика.
2. Зародження моделей риторичної маніпуляції та популістської риторики в епоху Античності.
3. Софістика й діалектика в античній риторичі.
4. Коракс – винахідник риторики.
5. Розвиток красномовства царем Соломоном.
6. Красномовство Лісія, Горгія, Ісократа.
7. Вплив Арістотеля на розвиток красномовства.
8. Вплив Сократа на розвиток красномовства.
9. Три способи переконання Арістотеля: логічний, емоційний, етичний.
10. Красномовство Ціцерона.
11. Теоретичні аспекти ораторського мистецтва Гермогена.
12. Видатні візантійські ритори.
13. Ренесансні оратори.
14. Європейська риторика Нового часу.
15. Генеза української ораторської культури.
16. Слово князя Володимира після хрещення киян в Київській Русі.
17. Релігійне красномовство.
18. Красномовство великих князів Київської Русі та Галицько-Волинської держави.
19. Історія вивчення ораторського мистецтва у Львівському університеті.
20. Історія вивчення ораторського мистецтва у Києво-Могилянській академії.
21. Активізація політичного життя у XIX ст. як передумова розвитку ораторського мистецтва.
22. Концепції і види сучасної риторики.
23. Неориторика.
24. Суд присяжних і судове красномовство у Франції XIX ст.
25. Судові промови відомих адвокатів і прокурорів XIX ст.
26. Судові промови відомих адвокатів і прокурорів XX ст.
27. Маршалл Маклуен та його вклад в сучасну риторичу.
28. Поняття риторичи за Кеннетом Берком.
29. Риторична ситуація за Ллойдом Бітцером.
30. Хаїм Перельман як основоположник сучасної риторичи.
31. Видатні оратори світу XIX ст.
32. Видатні оратори світу XX ст.
33. Видатні оратори світу початку XXI ст.
34. Розвиток ораторського мистецтва на початку XXI ст.
35. Риторика сучасного інтерактивного спілкування.
36. Риторична ситуація та її складники.
37. Правила навчання оратора.
38. Наслідування зразковому оратору.
39. Словесне висловлювання як технологія складання доповіді.

40. Винайдення як технологія складання доповіді.
41. Правильне розташування як технологія складання доповіді.
42. Запам'ятовування як технологія складання доповіді.
43. Виголошення як технологія складання доповіді.
44. Вимоги до промови: лаконічність, розумова й емоційна насиченість, відповідальність за кожне слово.
45. Ораторське мистецтво та спічрайтинг: співвідношення понять.
46. Особливості академічного красномовства.
47. Особливості політичного красномовства.
48. Особливості церковного красномовства.
49. Особливості суспільно-побутового красномовства.
50. Особливості юридичного (судового) красномовства.
51. Особливості діалогічного красномовства.
52. Імпровізовані промови (експромти).
53. Риторична особистість юриста.
54. Маніпулювання у спілкуванні.
55. Стилї спілкування: авторитарний, демократичний, ліберальний.
56. Стилїстика. Стилї усної та писемної форм мови.
57. Аргументація: сутність, помилки й хитрощі в аргументації.
58. Емоційні моменти промови.
59. Тактичні прийоми оратора.
60. Рівень взаємодії оратора й аудиторії.
61. Релаксація. Етапи й складники самоаналізу риторичної діяльності оратора
62. Мистецтво відповідати на запитання.
63. Роль таланту в ораторському мистецтві.
64. Етика ділового спілкування та її роль у професійній діяльності юриста.
65. Культура мовлення юриста.
66. Зовнішня культура оратора.
67. Значення риторики в житті людини.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять з метою одержання інформації про якість засвоєння пройденого матеріалу.

Формами перевірки знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти є: усне та письмове опитування, виконання тестових завдань, самостійна письмова робота.

Робота на лекції передбачає сприйняття та засвоєння теоретичного курсу, а також фіксацію основних його положень (конспектування).

Відповідь на семінарському/практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти у повному творчо підійшов до підготовки та виступу під час опрацювання програмного матеріалу, основної

і додаткової літератури, опрацював програмний матеріал основного та додаткового характеру, має глибокі й міцні знання, може упевнено висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання перед будь-якою аудиторією.

4 бали – здобувач вищої освіти у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

3 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

2 бал – здобувач вищої освіти загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання.

1 балів у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

0 балів – здобувач вищої освіти за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; здобувач вищої освіти із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.

Доповнення на семінарському занятті передбачає стислий виступ (повідомлення) у розвиток положень, висловлених доповідачем. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал доповідача. Цінність доповнення пролягає у вмінні привернути увагу до тих аспектів обговорюваного питання, що не знайшли свого висвітлення у виступі доповідача. При оцінюванні доповнень здобувачів їх кількість не має значення. Оцінюється доповнення за такими критеріями: значне (суттєве, змістовне) – до 1 балу (якщо воно повністю розкриває навчальне питання, яке не було висвітлено у попередній відповіді); незначне (поверхове) – до 0,5 балів.

Виконання завдань на самостійну роботу оцінюється в 15 балів за наступними критеріями: повнота, охайність, логічність та грамотність викладення матеріалу; творчий підхід та демонстрація під час представлення виконаної комплексної роботи під час її захисту.

Залік відбувається в форматі тестування або усного опитування та оцінюється в 20 балів.

Також залік може бути виставлений за загальною кількістю балів, які набрав здобувач вищої освіти протягом вивчення навчальної дисципліни.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

(перелік питань для підготовки до заліку)

1. Риторика як соціальне явище і розділ науки.
2. Функції риторики в суспільстві.

3. Предмет, об'єкт, мета та завдання навчальної дисципліни «Риторика».
4. Загальна характеристика основних класичної риторики: «риторика», «ораторське мистецтво», «красномовство», «оратор», «логограф», «спічрайтер», «логос», «етос», «пафос», «топос» та інші.
5. Функції ораторського мистецтва.
6. Зв'язок риторики з іншими навчальними дисциплінами.
7. Суспільна та професійна потреби в оволодінні майбутніми юристами майстерністю красномовства й правового письма.
8. Історичні закономірності та суспільні потреби виникнення і розвитку риторики.
9. Основні передумови та фактори появи ораторського мистецтва в давній Греції та Римі, в країнах епохи середньовіччя, нової доби.
10. Джерела формування ораторського мистецтва в Київській Русі.
11. Основні проблеми становлення і розвитку сучасної теорії і практики ораторського мистецтва.
12. Поняття про роди сучасного красномовства та їх класифікація.
13. Характеристика видів академічного красномовства.
14. Жанри сучасної еристики. Єдність родів і видів сучасного красномовства.
15. Закони риторики, сутність та їх практичне значення.
16. Промова – сутність поняття.
17. Види промов.
18. Загальні вимоги до побудови промови.
19. Елементи, структура та етапи побудови промови.
20. Правила виголошення публічної промови.
21. Поняття судової промови. Мета мови судового оратора. Призначення судової промови.
22. Поняття «судові дебати». Переконавання як метод оцінки доказів, результат пізнання судової справи.
23. Логічні основи побудови промови.
24. Особливості промови державного обвинувачувача та захисної промови.
25. Судові дебати у кримінальному провадженні: суть, завдання, значення, зміст.
26. Учасники судових дебатів та їх змістовна характеристика їх промов.
27. Репліки в судових дебатах.
28. Судовий спір. Судова змагальність. Правила мовно-етичного поведження учасників судового спору.
29. Аудиторія як суб'єкт взаємодії з ритором. Характеристика аудиторії як суб'єкта взаємодії з ритором. Складання портрету аудиторії.
30. Особисті риси оратора як чинник переконливої промови.
31. Техніки управління увагою аудиторії.
32. Вміння відповідати на питання аудиторії.
33. Поняття і структура культури мовлення юриста.
34. Специфіка риторичних умінь правників.
35. Характеристика риторичних умінь у правників-практиків.

36. Риторико-комунікативна компетентність юристів
 37. Етичні цінності спілкування юриста.

СХЕМА РОЗПОДІЛУ БАЛІВ

Схема розподілу балів відповідно до роботи під час аудиторних занять, проходження певного виду контролю та підсумкового контролю подана у Таблиці 5.

Таблиця 5 – Схема розподілу балів

Аудиторна робота, поточне тестування								Самостійна робота (СР)/ Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	СР/ Залік	
65 балів								15/ 20 балів	100 балів

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 6, що відповідає балам та оцінкам за шкалою ECTS та національною шкалою.

Таблиця 6 – Відповідність балів та оцінок за шкалою ECTS та національною шкалою

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів вищої освіти;

– не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Також Ви усвідомлюєте усю відповідальність за плагіат (привласнення авторства на чужий твір, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора). Плагіат особливо огидний і призведе до негайної негативної оцінки дисципліни. Для кращого розуміння, що є плагіатом рекомендую ознайомитися з матеріалом http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2013/Methodichka-plagiat.pdf

Ваша робота в групах над відповідними документами або домашніми завданнями не заборонена, робота, яку виконує слухач, повинна бути продуктом цього слухача і демонструвати його унікальний внесок.

Видавати чужу роботу за свою – форма академічної недоброчесності.

ПРАВИЛА КУРСУ

Запізнення на лекцію не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття здобувача вищої освіти, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Політика виправдання через відсутність: виправдовувати відсутності або запізнення тільки в разі невідкладної медичної допомоги, виснажливої хвороби, сімейної ситуації або участі в санкціонованих заходах Академії ДПтС. Мені потрібна документація або альтернативна форма перевірки. Слухач має виправдати відсутність. Я буду вважати, що пропуск є без поважної причини, допоки не буде представлено доказ зворотного. Визначення «виправдано» виноситься на розсуд викладача.

Заборонено здавати індивідуальні роботи із запізненням. Ви несете відповідальність за те, щоб ваша робота була завершена і готова здатися до кінця заняття в день її виконання.

Під час іспиту не повинно бути жодних розмов або спілкування. Будь-яка розмова або користування електронним пристроєм буде інтерпретуватися як шахрайство і призведе до незадовільної оцінки за екзамен чи тест. Обмін інформацією з іншими особами в аудиторії під час тестування або іспиту, є академічною нечесністю, і всі залучені сторони будуть покарані.

Аудиторний етикет: під час занять зовнішній світ перестає існувати. Використання мобільних телефонів, комп'ютерів або інших пристроїв зв'язку під час лекції категорично забороняється адже є проявом неповаги до викладача і аудиторії. Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача.

Під час навчання викладач очікує вашої поваги, повної уваги та максимальної включеності в процес опанування новими знаннями та здобуття професійних компетенцій.

КОМУНІКАЦІЯ В СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ – ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Комунікація зі здобувачами вищої освіти буде здійснюватися через зустрічі у різних форматах, враховуючи поточну ситуацію життя. У разі навчання в онлайн-форматі комунікація зі здобувачами вищої освіти буде здійснюватися за допомогою *E-mail* та програм *Telegram* та *Zoom*.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кацавець Р. С. Ораторська майстерність: підручник. Київ : Алерта, 2021. 250 с.
2. Кацавець Р. С. Ораторська майстерність : підручник. Київ : Алерта, 2018. 216 с.
3. Серета Н. В., Квасник О. В. Основи ораторської майстерності: навч. посіб. Харків : НТУ «ХП», 2019. 304 с.
4. Риторика : підручник / Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. 2-ге вид., допов. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 496 с.
5. Риторичний практикум: навч. посіб. / З. Й. Куньч, Г. П. Городиловська, Я. Б. Турчин, О. Г. Литвин, Л. В. Харчук, Н. І. Голубінка, Т. Я. Конівіцька, І. Б. Ментинська. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 212 с.
6. Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2017. 312 с.
7. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. /Пантелюк М І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Київ: ЦУЛ, 2020. 224с. URL: http://filelibsnu.at.ua/navchalno-metod/documentoznav/Dilove_spilkuvannia_Panteluk2011.pdf
8. Казанжи З. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади. Київ, 2016. 112 с. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/posibnyk.pdf>
9. Малімон В.І. Комунікативні технології в публічному управлінні: навчально-методичні матеріали. Івано-Франківськ: ІФОЦППК, 2018. 51 с.
10. Молдован В. В. Судова риторика. К.: Юрінком Інтер, 2020. 496 с.
11. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник (галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право) / В.Д. Гапотій, О.О. Куліда.- Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168с.
12. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ: Алерта, 2019. 640 с.

Допоміжна

1. Аніщенко В.О. Комунікативні технології у правоохоронній діяльності: навч. посіб. Чернігів : Академія ДПтС, 2021. 354 с.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник для студ. вищих навч. закладів / Ф. С. Бацевич . – Київ : Академія, 2004 . – 342 с. Режим

доступу: URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004078

3. Ділове спілкування: усна і писемна форми : навч. посіб. / О. О. Тележкіна, Н. О. Лисенко, О. О. Кушнір, О. О. Литвиненко, Н. В. Піддубна. Харків : Смугаста типографія, 2015. 384 с. URL: https://pidru4niki.com/84441/dokumentoznavstvo/dilove_spilkuvannya_usna_i_pisemna_formi
4. Колотілова Н.А. Риторика: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 232 с. URL: <https://pidru4niki.com/1584072023290/ritorika/ritorika> .
5. Мацько Л.І. Культура української фахової мови: навч. посіб. Київ: «Академія», 2007. 360 с. URL:http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3685/kul'tura_ukrains'kogo_fahovogo_movlennya.pdf.
6. Національна Асоціація Адвокатів України. Адвокатська промова як візитівка захисника, - поради експерта. URL: <https://radako.com.ua/news/advokatska-promova-yak-vizitivka-zahisnika-poradi-eksperta>
7. Основи психології та міжособове спілкування: навч.посіб. / Засєкіна Л. В., Пастрик Т. В. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.
8. Риторика: підручник/ З. Куньч, Г. Городиловська, І. Шмілик. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 496 с.
9. Судові промови адвокатів України: /В. В. Медведчук та ін. Київ : «Адвокат», 2000. (Сер. «Адвокатура України»). Кн. 1. 216 с. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Zbirka/Sudovi_promovy_advokativ_Ukrainy.pdf?PHPSESSID=3j4uau0h9be7p2t61c116hhhh1

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: www.zakon.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: www.kmu.gov.ua
3. Офіційний сайт Міністерство внутрішніх справ України URL: <https://mvs.gov.ua/uk>
4. Офіційний сайт Міністерство юстиції України URL: <https://mvs.gov.ua/uk>
5. Офіційний сайт Державна кримінально-виконавча служба України URL: <https://kvs.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки України. URL: <http://mon.go.ua>
7. Офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. Максимовича. [URL: <http://www.libgw.univ.kiev.ua>
8. <http://www.libgw.univ.kiev.ua>
9. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>